

Program för hållbart resande

Innehåll

1.	INLEDNING	2
2.	SYFTE, AVGRÄNSNING OCH BEGREPP	2
3.	VARFÖR MOBILITY MANAGMENT	2
4.	FRAMTIDENS RESANDE	2
4.1.1.	Digitalisering och automatisering av transportsystem	3
4.1.2.	Teknik och digitala tjänster medför nya resebeteenden	3
5.	ANDRA STYRANDE DOKUMENT INOM TRANSPORTOMRÅDET	3
5.1.1.	Översiktsplan	4
5.1.2.	Miljöplan	4
5.1.3.	Detaljplaner, kvalitetsprogram och exploatering	4
5.1.4.	Parkeringsnorm	5
5.1.5.	Gångplan	5
5.1.6.	Cykelplan	5
6.	MODERN MOBILITET I BARKARBYSTADEN	5
7.	UPPFÖLJNING	6
8.	HANDLINGSPLAN	7
9.	SAMMANFATTNING	11

1. INLEDNING

Järfälla kommun är en snabbt växande kommun med goda kollektivtrafikförbindelser. Kommunen ligger i ett attraktivt läge i och med närheten till Stockholms innerstad och resten av regionen. Till år 2030 beräknas folkmängden ha ökat från dagens 75 000 till ca 150 000. Detta ställer i sin tur krav på transportsystemet. En befolkningsökning i kombination med en ambition om en levande kommun där hållbara resor dominerar kräver strategier för hur staden ska utformas och uppmuntra till goda beteenden i vardagen.

2. SYFTE, AVGRÄNSNING OCH BEGREPP

Programmet syftar till att lyfta upp och förtydliga hur kommunen jobbar för att främja ett hållbart resande, samt föreslå nya åtgärder som ett led i utvecklingen för att kommunens invånare och besökare ska välja hållbara transportsätt. Då programmet inte är ett trafikplaneringsdokument lämnas infrastrukturella åtgärder utanför. Programmet fungerar därmed mera som en portal för kommunens arbete med hur boende och besökare uppmuntras resa hållbart.

Fokus i programmet är utåtriktade verksamheter och innefattar inte interna resor i kommunorganisationen. För det finns en resepolicy samt olika förmåner så som rabatterade SL-kort.

Med hållbara resor avses resor som ur ett klimat, socialt och ekonomiskt perspektiv inte påverkar framtida generationer negativt.

Mobility management (MM) är ett koncept för beteendepåverkan inom transportområdet och ett komplement till mera traditionell trafikplanering. Mobility management syftar till att främja hållbara transporter genom att förändra resenärers attityder och beteenden. Grundläggande för mobility management är användningen av mjuka åtgärder så som information och kommunikation, organisation av tjänster och koordination av olika parter verksamheter. Resan ska påverkas innan den har börjat. Programmet handlar inte uteslutande om MM-åtgärder men det spelar en central roll för det övergripande målet om fler hållbara resor i Järfälla.

3. VARFÖR MOBILITY MANAGEMENT

Åtgärder inom mobility management har en bevisad effekt när det kommer till att öka andelen resor och transporter med hållbara färdmedel. Erfarenheter från hela världen och inte minst kommuner, organisationer och företag i Sverige visar att mobility management kan minska andelen bilresor. Ett exempel är kvarteret Fullriggaren i Malmö där medlemskap i bilpool ingår i hyran. Bilinnehavet är cirka 25 % lägre än i liknande områden.

4. FRAMTIDENS RESANDE

Inom transportsektorn finns det vissa trender som är globala. Det är bra att vara medveten om dessa då de har bäring för hur Järfälla som organisation både kan och bör agera framgent.

4.1.1. Digitalisering och automatisering av transportsystem

Ny teknik möjliggör nya typer av tjänster och fordon inom transportsektorn. Självkörande bussar finns sedan hösten 2018 på plats i Barkarbystaden. I en studie om hur långt utvecklingen av automatiserade fordon kommit i Norden bedömer 75 experter på uppkopplade och automatiserade fordon att fordon med automatisering kommer att vara fullt utvecklade och en naturlig del av gatubilden i Sverige i mitten av 2030-talet.¹

4.1.2. Teknik och digitala tjänster medför nya resebeteenden

Begreppet cirkulär ekonomi innefattar både återanvändning, materialåtervinning och minskat behov av varor genom delade resurser. Bildningstjänster ökar i snabb takt. 2017 angav 8 % av resenärer med smarta mobiltelefoner att de delar antingen bilar, taxibilar eller cyklar.

Teknik röner inte bara framgångar på fordonssidan. Det finns leverantörer som erbjuder mobilitetstjänster i form av en app där man kan boka resa med kollektivtrafik, bilpool, cykelpool, biluthyrning med mera. Allt samlat i en och samma app. Utveckling på det området sker hela tiden, inte minst inom Barkarbystaden vilket nämns längre fram i programmet.

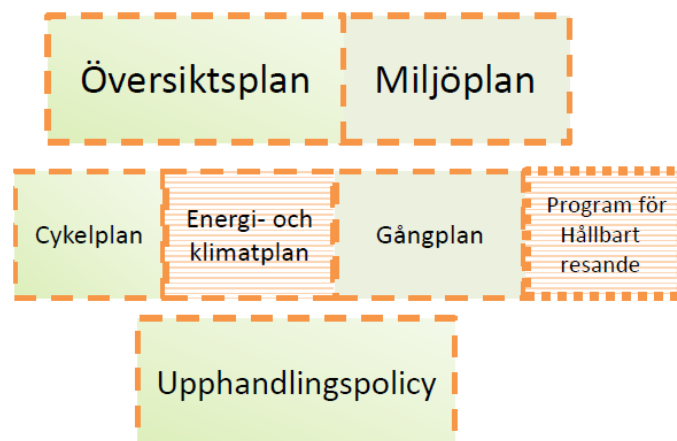
5. ANDRA STYRANDE DOKUMENT INOM TRANSPORTOMRÅDET

EU har som mål att fram till år 2050 ska utsläppen av växthusgaser minska med 80 %. För transportsektorns del innebär det att utsläppen måste minska med 55-65 %. Bilar blir alltmer bränslesnåla samtidigt som elfordonens utveckling sker i en rasande fart. För att nå minskade utsläpp räcker det dock inte med att fordon och drivmedel blir mer miljövänliga, det behövs även en omfördelning av hur vi resor, inte minst på nationell nivå. Fördelningen mellan hur vi åker bil, kollektivt, cyklar och går behöver alltså skifta till de tre sistnämndas fördel.

Kommunen sedan tidigare flera program och åtgärder som behandlar effektiviserandet och minskandet av transporter på olika nivåer.

Bild 1. Bilden beskriver förhållandet mellan olika styrande dokument i Järfälla kommun inom området transporter. Den är ett nuläge november 2018 och kommer att förändras över tid.

¹ Trender i transportsystemet – Trafikverkets omvärldsanalys 2018

5.1.1. Översiktsplan

”Järfälla - nu till 2030” visar hur kommunen ska planeras för att uppnå ett minskat behov av transporter. En stor del handlar om att knyta ihop olika stadsdelar och stärka kopplingar dem emellan, främst inom den regionala stadskärnan. Förtätning och kollektivtrafiknära byggande är ledord. Utvecklingen planeras så att oanvända eller sämre nyttjade ytor används på ett sätt som skapar mervärde. Ny bebyggelse kan göra kommunen tätare och koncentrationen av människor och intressen kommer att öka. Genom att bygga tätare beräknas Järfälla klara en kraftig befolkningstillväxt och ökning av antal arbetsplatser. Ett mer attraktivt Järfälla med fler boende, företag, arbetstillfällen, besökare och turister innebär ökat resande – fler kommer att förflytta sig och vistas på stadens trottoarer, parker, cykelvägar, gator och torg.

5.1.2. Miljöplan

Miljöplanen är det övergripande styrdokumentet för kommunen och dess bolag innehåller en miljöpolicy med punkterna:

- miljöanpassa resor och transporter
- underlätta för alla som vistas och verkar i Järfälla att agera miljösmart

Miljöplanen anger att vid planläggning av nya stadsdelar ska system för hållbar stadsutveckling användas. Kommunen ska ställa krav på upphandlade entreprenörer om till exempel användning av fossilfria bränslen i deras transporter. Detta gäller exempelvis vid byggandet av bostäder.

5.1.3. Detaljplaner, kvalitetsprogram och exploatering

I planläggandet av nya detaljplaner i Barkarbystaden används separata kvalitetsprogram. I kvalitetsprogrammet för Barkarbystaden lyfts *den gåendes perspektiv, smart och hållbar transportinfrastruktur möjliggör omställningen till fossilfria transportlösningar, bostäder och arbetsplatser gynnas av god tillgång till kollektivtrafik*. Vid markanvisning ställer kommunen krav på bland annat bilpool till byggherrar i Barkarbystaden 1.

För Barkarbystaden III ställs krav på att mobilitetsplan för fastigheten ska tas fram av byggherren för den enskilda fastigheten och kommuniceras till boende vid inflyttning. Mobilitetsplanen ska specifikt informera om tillgång till cykelparkering och

faciliteter och laddplatser för bil och cykel, samt tillgång till kollektivtrafik, bilpool, samutnyttjande av parkeringsplatser i området, med flera.

5.1.4. Parkeringsnorm

För att säkerställa att ett visst grundutbud av parkering finns vid nyexploatering och ombyggnad har Järfälla kommun tagit fram en parkeringsnorm som anger ett minimum av det parkeringsutbud som fastigheten ska erbjuda. Kommunen har delats in i zoner som skapats utifrån närhet till kollektivtrafik och service samt bebyggelsens önskade täthet utifrån den senaste översiktsplanen. De mer centrala zonerna har lägre krav på antalet bilparkeringsplatser än vad de yttre områdena har. Till varje zon finns tillhörande parkeringstal för cykel och bil. Fram till hösten 2018 finns parkeringsavgift endast i Barkarbystaden och Söderdalen på allmän platsmark.

Möjlighet till mer flexibla parkeringstal för bil finns genom tillhandahållande av bilpoolsplatser samt, om möjlighet finns, samnyttjande mellan olika verksamheter. I zonerna A+ och A erbjuds också möjligheten till fria parkeringstal. I det fallet krävs effektiva åtgärder inom områdena kollektivtrafik och cykel för att klara fastighetens mobilitetsbehov. Det innebär att en byggherre inte behöver bygga lika många parkeringsplatser om denna vidtar åtgärder som främjar hållbara resesätt, så som tillhandahållande av SL-kort, upprättande av bilpool/cykelpool med mera. Det finns ingen inventering på hur många sådana åtgärder som genomförs.

5.1.5. Gångplan

Gångplanen antogs i kommunfullmäktige 2018 och består av mål och en handlingsplan. Handlingsplanen består både av snabba åtgärder och större översiktsplaneringsfrågor. Det övergripande målet är att Järfälla ska vara en av Stockholmsregionens mest gångvänliga kommuner år 2030. Ett av delmålen är att 20 % av kommunens huvudresor ska ske med gång som färdmedel. Idag är nivån på 7 %.

5.1.6. Cykelplan

Cykelplanen från 2014 har reviderats och antogs samtidigt som gångplanen. Cykelplanens huvudsakliga mål är att 20 % av kommunens huvudresor ska år 2030 ske med cykel. Idag är andelen 5-6 % vilket stämmer överens med hela Stockholm län. Cykelplanen pekar ut Järfällas huvudcykelnät, och inkluderar även Barkarbystaden, Veddesta och SAAB-området schematiskt. Måluppfyllnad beskrivs i ett handlingsprogram.

6. MODERN MOBILITET I BARKARBYSTADEN

I ett samarbete mellan Nobina, SL och Järfälla kommun har de tre parterna under 2018 Vinnovas godkännande att driva för det fleråriga projektet Modern Mobilitet i Barkarbystaden. Projektet bygger vidare på tidigare innovationsprojekt *Autopiloten* och integrerar flera moderna mobilitetslösningar i ett helhetsgrepp för ökat hållbart resande i Barkarbystaden. Med autonoma minibussar som integreras i den allmänna kollektivtrafiken och kompletterande mobilitetstjänster som tillgängliggörs genom en MaaS-tjänst, samtidigt som kommunen genomför åtgärder för att påverka medborgarnas resvanor, förväntas projektet bidra till att öka det hållbara resandet inom samt till och från Barkarbystaden. Vinnova har tilldelat parterna totalt 30 miljoner kr för alla aktiviteter som ska genomföras.

Projektet tar en ansats att integrera flera olika mobilitetslösningar ur flera perspektiv, med syfte att påverka det hållbara resandet och de samlade effekterna. Därför är det övergripande målet att uppnå ökad andel hållbara transporter i Barkarbystaden. Projektet består av fem olika huvuddelar med olika inriktningar.

- Projektledning och kommunikation.
- Autonoma fordon i allmän trafik.
- MaaS² med garanterat rätt biljett.
- Hur stöttar vi medborgarnas hållbara resor?
- Utvärdering och analys av genomförda åtgärder.

I en av delarna ingår det att närmare utreda Mobilitetshub. I flera större bostadsprojekt i Sverige kommer det bygga gemensamma parkeringshus dit bilresenärer hänvisas, istället för vanliga parkeringsgarage. Dessa kan kallas för mobilitetshus. I Uppsala inkluderas mobilitetshuset även av bilpool, cykelpool, hyrbil el-lastcyklar och andra mobilitetstjänster tillgängliga för medborgarna. Detta medför att varje enskild byggherre inte behöver lösa parkering på sin egen fastighet.

7. UPPFÖLJNING

Samtliga program och planer som hänvisas till redovisas via ordinarie kanaler.

² Mobility as a Service

8. HANDLINGSPLAN

<u>Ämnesområde</u>	<u>Åtgärd</u>	<u>Förklaring</u>	<u>Ansvarig</u>	<u>Samarbetspartners</u>	<u>Tidplan</u>
Drift och underhåll	Sopsaltning	Sopsaltning av gång- och cykelvägar för ökad framkomlighet	BMF		Pågår
Kollektivtrafik	Stadsutvecklingsprojekt av befintligt bussnät som syftar till att utveckla kollektivtrafiken		KSF	SL och Nobina	Pågår
Parkeringsnorm	Styrdokument för hur bilparkering ska ordnas för bygglov vi ny- eller ombyggnation	Anger att byggherrar kan göra avsteg från parkeringsnormen om mobilitetsfrämjande åtgärder vidtas	KSF		Pågår
Resvaneundersökning	Enkätundersökning till Järfällabor	Används för att se hur procentuella fördelningen mellan gång, cykel, kollektivtrafik, och bil ser ut i Järfälla.	KSF	BMF	2019
Informationsinsats	Trafikantveckan	En vecka med fokus på hållbara resor. Genomförs i hela EU	KSF	BMF, Kommunikation	Årligen 16-22 september

Ökad laddinfrastruktur i Järfälla	Laddstolpar för elbilar.	Insatsprojekt inom energi- och klimatrådgivningen riktat till BRF:er	KSF	STORSTHLM, Energimyndigheten	Pågår
Parkering	Infartsparkering nära pendeltågsstationer	Ska uppmuntra till kollektiva färdmedel sista biten till arbetet			
Påverkansåtgärd	Järfälla vintercyklister	50 utvalda cyklister får dubbdäck monterade mot kravet att de cyklar 3 gånger i veckan mellan december och februari.	BMF	Kommunikation	Årligen
Påverkansåtgärd	Cykelkurs för nybörjare	Cykelkurs för nybörjare	Cykelfrämjandet		Vår och höst årligen
Samverkan	Nätverket ResSmart	Ett nätverk med fokus på att sprida kunskap om hållbara resor	BMF	Stockholms läns kommuner	
		Samarbete med näringsliv och akademi i utvecklingsprojekt	Barkarby Science	KSF	
Vinnovafinansierat projekt	Modern Mobilitet i Barkarbystaden	Projekt som drivs av Nobina med fem olika huvuddelar om hållbara resor	Barkarby Science, BMF	KSF, Nobina, SLL	2019-2021
Vinnovafinansierat projekt	Bike-a-by (Arbetsnamn)	Projekt med fokus på trafiksäkerhet och framkomlighet för		Barkarby Science, KTH, Trivector, BMF,	Ansökan pågår höst 2018

		gång och cykel. Fokusplats är Barkarbystaden.		NCC	
Delaktighet	Medborgardialog/Barkarbystadens dag	En informations med riktad till Barkarbystadens boende och besökare, om bl.a. resande.	KSF		
<u>Vidare utveckling</u>					
Miljödiplomering	Exempel från Uppsala stad där företagare kan diplomera sig som <i>Cykelvänlig arbetsplats</i> om de uppnår vissa kriterier som uppmuntrar anställda till att cykla.	Utred huruvida Cykelvänlig arbetsplats kan/bör inarbetas i miljödiplomering eller som enskild åtgärd	BMF	KSF, Näringslivsbolaget	2019
Trafikplanering	Trafikstrategi	Inför en trafikstrategi för Järfälla med funktionen av ett paraplydokument för övriga trafikplaner.	BMF		2019
Mobilitetshus	En anläggning med bil- och cykelparkering, samt bil- och cykelpool och andra mobilitets-tjänster tillgänglig för medborgare	Utred om det är möjligt att införa i Barkarbystaden och Veddesta	BMF		2019

Resurs mobility management	En resurs som jobbar med Vinnovaprojekt samt vidareutveckla tjänster och åtgärder kopplade till mobility management.		KSF	BMF	2020

9. SAMMANFATTNING

Sammanfattningsvis genomförs det idag flertalet mjuka åtgärder för att påverka resenärers val av färdmedel. Som handlingsplanen anger kommer det även att ske en upptrappning av aktiva åtgärder mycket tack vare projektet Modern mobilitet i Barkarbystaden.

JÄRFÄLLA